

Fremsat den 9. november 2021 af Carsten Kissmeyer (V), Morten Dahlin (V), Kristian Pihl Lorentzen (V),
Christoffer Aagaard Melson (V), Torsten Schack Pedersen (V) og Hans Christian Schmidt (V)

Forslag til folketingsbeslutning

om styrket retssikkerhed ved ekspropriation m.v.

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af indeværende folketingsår at indkalde til forhandlinger med henblik på at fremsætte forslag til ændring af gældende love, så processer omkring offentlige myndigheders indgreb i eller omkring borgeres ejendom og virksomhed samles, forenkles og ensartes, så borgernes retssikkerhed styrkes.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 84 om styrket retssikkerhed ved ekspropriation m.v., folketingsåret 2020-21. Der henvises til www.folketingstidende.dk, Folketingstidende 2020-21, tillæg A, B 84 som fremsat, og tillæg F, møde 71, kl. 11:45.

Den private ejendomsret er ukrænkelig. Det er en af grundpillerne i det danske samfund. Det er også baggrunden for, at den private ejendomsret er beskyttet i grundlovens § 73. Derfor følger det også af grundloven, at borgerne har krav på fuld erstatning, når staten eller kommuner eksproprierer borgernes ejendom.

Desværre er der set talrige eksempler på sager, hvor borgerne oplever, at det er både besværligt, tidskrævende og dyrt at få anerkendt, at offentlige myndigheder har foretaget et indgreb, som bør udløse en erstatning.

Og det er desværre ikke kun i ekspropriationssager, at der er udfordringer. Det gælder i og omkring alle offentlige myndigheders indgribende beslutninger, som eksempelvis ved

- arealreservationer til eksempelvis nye vejforbindelser, der i en årrække sætter anden planlægning i stå,
- råstofudvinding, hvor naboer bliver påvirket med støj og støv,
- indkøb og ibrugtagning af nye fly, hvor støjniveauet forhøjes i specifikke områder,
- større vedvarende energi-projekter, hvor omkringliggende ejendomme kan falde i værdi, og
- erstatningsfri regulering, hvor specifikke individer eller virksomheder fratages betydelige dele af forretningsgrundlaget, eksempelvis ved forbud mod gødskning af lavbundsarealer.

Fælles for indgrebene er, at der ikke er faste retningslinjer for, hvordan borgere i lokalsamfundet skal eller bør behandles. I praksis betyder det, at der er stor forskel på, hvorvidt og hvordan der kompenseres, erstattes eller eksproprieres, og at klagemulighederne ofte er begrænsede, langtrukne og uoverskuelige for de berørte.

Fremtidens behov for vedvarende energi, klimasikring, udtagning af lavbundsjord m.v. vil medføre et øget behov for offentlige indgreb i borgernes og virksomheders omgivelser, muligheder og funktion. Samtidig medfører den teknologiske udvikling, at flere borgere bliver berørt i et hidtil uset omfang af offentlige myndigheders anvendelse af nye teknologier uden faste retningslinjer for, hvornår noget giver anledning til ekspropriation, kompensation eller erstatning, hvilket der ikke er taget højde for i grundloven.

Derfor er der brug for, at hele processen gentænkes, så borgeren sættes i centrum og oplever, at systemet er til for borgeren og ikke omvendt. Det nytter ganske enkelt ikke, at borgerne afholdes fra at søge erstatning for et indgreb, som offentlige myndigheder har foretaget, fordi systemet er for tungt og besværligt.

Venstre mener, at offentlige myndigheders betydelige indgreb i eller omkring borgernes ejendom eller virksomhed ale-

ne bør være muligt inden for klart foruddefinerede rammer, hvor vilkår og betingelser er gennemskuelige, og hvor der er hurtig, nem og omkostningsfri adgang til at få efterprøvet såvel beslutningen om eksempelvis ekspropriation som en eventuel erstatnings størrelse.

Det skal med andre ord være langt mere enkelt og ligetil at gøre indsigelse, når offentlige myndigheder træffer beslutninger, der giver en påvirkning i eller omkring borgernes eller virksomhedernes ejendom.

Derfor mener Venstre, at regeringen skal indkalde til forhandlinger, så processerne omkring offentlige myndigheders indgreb i og omkring borgernes og virksomheders ejendom samles, forenkles og ensertes, så borgernes retssikkerhed styrkes.

Forhandlingerne skal udmønte sig i en aftale om forslag til ny lovgivning, som skal behandles i Folketinget i indeværende folketingsår.

Venstre ønsker, at forhandlingerne skal føre til, at følgende ændringer gennemføres:

- 1) Det skal være et krav, at offentlige myndigheder undersøger, belyser og beskriver et indgrebs konsekvenser for private borgere og virksomheder.
- 2) Der skal etableres ensartede processer for offentlige myndigheders indgreb med objektive kriterier for, hvornår et indgreb fører til ekspropriation, kompensation eller erstatning, eller hvornår der er tale om erstatningsfri regulering. De ensartede processer bør indeholde kriterier for, hvor meget, hvor længe, hvordan og i hvilken grad en borger eller virksomhed skal kunne tåle indgreb og på hvilken bekostning.
- 3) Der skal etableres en forenklet klageproces ved ekspropriation som beskrevet i Ekspropriationsudvalgets betænkning (Betænkning nr. 1569 om ekspropriation efter planloven, juni 2018).
- 4) Der skal være adgang til fuld dækning af udgifter til juridisk og anden sagkyndig bistand i ekspropriationssager, fredningssager, erstatningssager, kompensations-sager og lign. Dette skal dog ske således, at refusion af udgifter til juridisk og anden sagkyndig bistand som udgangspunkt ikke kan overstige den tilsvarende udgift for den offentlige myndigheds vedkommende.
- 5) De processuelle regler for ekspropriation, erstatning, fredning og kompensation skal samles i en ny proceslov som beskrevet i Ekspropriationsudvalgets betænkning (Betænkning nr. 1569 om ekspropriation efter planloven, juni 2018).

Det er herudover forslagsstillernes hensigt, at forhandlingerne skal sikre en gennemførelse af ovenstående med det udgangspunkt, at det samlet set ikke medfører meromkostninger for staten, regioner eller kommuner.

Herudover ønsker forslagsstillerne, at regeringen skal implementere de anbefalinger fra Ekspropriationsudvalgets betænkning fra 2018 (Betænkning nr. 1569 om ekspropriation efter planloven), som endnu ikke er implementeret.

Skriftlig fremsættelse

Carsten Kissmeyer (V):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om styrket retssikkerhed ved ekspropriation m.v.

(Beslutningsforslag nr. B 31)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.